

מראי מקומות- חולין מ"א

גזירת חכמים היא ומשום בנותיהן היא, ולא שייכא באין אדם אוסר דבר שאינו שלו. ומה דתניא דגוי שניסך יינו של ישראל שלא בפני ע"ז ונח' בה תנאים, היינו כגון ששפך יין לפניו ולא נגע בו, דאינו אסור משום גזירת חכמים דמגע, שהרי לא נגע בו. אלא כל הנדון הוא אם נאסר משום הניסוך שנסכו לפניו, וזה תלוי באם יכול לאסור דבר שאינו שלו ע"י מעשה או לא.

(ד) **שיכול לומר לו, לא כל הימנך שתאסר ייני לאונסי- ע' באמרי בינה** (דיני שחיטה י"ב, ד"ה וראיתי), שהביא מהמקור חיים דדין דאינו יכול לאסור את של חבירו הוא אפי' בהפקר. אבל כ' האמרי בינה דמשמע מהגמ' כאן דהוי כח של הבעלים למנוע האיסור מלחול, אבל היכא דאין בעלים, אז שפיר יכול לחול איסור, ולכן שפיר חל על דבר של הפקר.

(ה) **אבל ישראל, לצעורי קא מיכוין- ע' באחיעזר** (ב', ה', ענף ג' [אות ד']), שהק' (והביא שכן הק' רעק"א בגיטין נב:), למה לא אמרי' פלגינן דבורי', ולימא דבאמת מכוין לע"ז, רק דאינו נאמן כלפי עצמו, משום דאין אדם משים עצמו רשע [נקוראין לזה "פלגינן נאמנות", והאחיעזר קוראו פלגינן דיבורא]. וע"ש שכ' דכל מה שאדם יכול לאסור דבר שאינו שלו ע"י מעשה, היינו רק אם מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו דכוונתו לאסור. וא"כ, בישראל דלצעורי קא מכוין, א"כ הוי אומדנא דמוכח וגלוי לכל דאין כוונתו אלא לצעורי, וא"כ אמרי' דזה חשיב דמחשבתו אינו ניכר מתוך מעשיו. וא"כ, אע"פ שאמר בפיו שכוונתו לע"ז, מ"מ אי"ז נחשב מעשה לאסור, כיון דאינו ניכר מחשבתו מתוך מעשיו, דאומדנא הוא דאין כוונתו כמו שאמר.

(ו) **התיר עצמו למיתה קאמרת, אין לך מומר גדול מזה- ע' בנאות יעקב** (א', ב'), שהביא מה שמדוייק באיזה אחרונים דמה דאמרי' כאן דאין לך מומר גדול מזה, היינו רק לענין דלא אמרי' דלצעורי קא מכוין, אבל אינו

(א) **ת"ש, ב' אוחזין בסכין, ושוחטין א' לשם לשום א' מכל אלו, וא' לשום דבר אחר, כשר- ע' בט"ז** (יו"ד ד', ד') שהביא מה שהק' הב"ח על מש"כ הר"ן (ח: בדפיו, הבאנו דבריו לעיל) בשם איכא מ"ד, דכל הנדון אם אדם אוסר דבר שאינו שלו הוא רק לענין איסור הנאה, אבל לענין איסור אכילה, הרי הוא אינו אסור, אלא דאינו מתיר, ולכן אין שייך בזה לומר דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו. והק' הב"ח, א"כ מהו קו' הגמ' דכאן מהא דשנים אוחזין בסכין, הא פסולה תנן, וא"כ י"ל דאפי' אם אינו נאסר מצד איסור הנאה, מ"מ פסולה לאכילה, ול"ק כלום. ותי' הט"ז דסברת הר"ן ה' משום דנסתלק מעשיו של השוחט, וממילא נשאר בלא מעשה שחיטה, ופסול לאכילה. אבל כאן, בב' אוחזין בסכין, אפי' אם אמרי' דנסתלק מעשה של הפוסל והוי כאילו לא שחט, מ"מ אין כאן נבלה, שהרי עדיין יש מי ששחט לדבר הכשר, אלא ודאי דזה השוחט לשם הרים אוסר השחיטה, ולכן הוי פסולה, ושפיר מוכח מכאן דאדם אוסר דבר שאינו שלו.

(ב) **והדמזע- ע' בקהלות יעקב** (ע"ז כ"ב, ד"ה אכן), שדן בעשה דבר של חבירו לספק איסור, באופן דבפועל אינו יכול לאכלו, משום דהוי ספק איסור, אבל לא אסרו בתורת ודאי, האם חייב או לא. וכ' הקה"י להביא ראי' מכאן, דבמדמזע, הרי לא אסר של חבירו כלל, אלא דאינו יכול לאכלו משום דנתערב הוא בתרומה, ומ"מ חייב, וע"כ דמה דבפועל אינו יכול לאכלו נחשב להיזק וחייב.

(ג) **כתנאי... ריב"ב וריב"ב מתירין- הק' הרמב"ן בע"ז** (נט:), בתוך ד"ה לא כל, למ"ד אין אדם אוסר דבר שאינו שלו אפי' ע"י מעשה, וכי לית ל' כוליה הלכתין דיין נסך לאיסורי הנאה. וע"ש שהוכיח מדברי ר' נחמן מיני' ובי' דע"כ ס"ל שיש איסור יין נסך, ומ"מ ס"ל דא"א אוסר דבר שאינו שלו אפי' ע"י מעשה. וע"ש בסוף דבריו, דכ' שלא נחלק אדם מעולם במגע גוי בכוונה, שאיסור יין נסך

ע"ז. אבל בהמשך כ' טעם אחר, דאי"ז חשש שמא יאמרו דתקרובת ע"ז מותר, אלא משום דיחשדו אותו שעובד ע"ז הוא, וזה שייך טפי בשרא דימא, דאי"ז שכיח כ"כ לעבוד הים.

(י) **ואם עשה כן, צריך בדיקה אחריו- ע' בתורת הבית (א', ג'), דדייק הרשב"א מהא דלא קתני במתני' דשחיטתו פסולה, אלמא דבאמת שחיטתו כשרה, דאין מחזיקין אותו למין. אולם הרמב"ם (שחיטה ב', ו') פוסק דאסור לאכול משחיטתו עד שיבדוק אם מין הוא או לא. וע' ברעק"א שהביא מה שתי' הטורי אבן במגילה (כד:), דלעיל הפסול הי' רק באותה שחיטה דנשחטה בפסול, אבל שארי שחיטות כשרות. אבל הכא, הפסול בגברא, וכל מה שישחוט פסול, דחיישינן שמא מין הוא, מש"ה לא קתני שחיטתו פסולה, דהי' במשמע דרק שחיטה זו פסולה.**

(יא) **השוחט לשם עולה, וכו'- פרש"י, דכיון דבא בנדר ובנדבה, הרואה אומר עכשיו הוא מקדיש ושוחטה לעולה, וקדשים בחוץ מותרים. וע' בבית יוסף (ריש סי' ה') דדייק מדברי הטור דמפרש דבנידר ונידב חיישינן שמא עכשיו הוא מקדישן, והו"ל קדשים בחוץ, ולא משום מראית עין. והביא דמהרמב"ם משמע כפרש"י, ומה דלא פירשו כהטור, היינו משום דכיון דלא שמעי' לי' דמקדיש אותה בהדיא, לית לן למיחש שמא הקדישה, דהא לשם קדשים הוא דקא שחיט לה, ואינו מקדיש אותה. וכעין זה אי' בחי' הרא"ה כאן, דלא אמר לשון שהקדישו עכשיו, אלא קנס הוא שקנסו משום דאמר לשון שמשמעות שלו הוא דנראה כמקדיש.**

מומר ממש משעת קבלת התראה. אולם ע"ש שכ' באריכות להוכיח דזה אינו, אלא דבאמת הוי מומר גמור כיון שהתיר עצמו למיתה.

(ז) **התיר עצמו למיתה קאמרת, אין לך מומר גדול מזה- ע' בנאות יעקב (א', ג'), שכ' דפשוט הוא דלא אמרי' דקבלת התראה עושה אותו מומר אא"כ עשיית המעשה עצמו יעשה אותו למומר, דהיינו בע"ז ושבת. אולם כ' דלכאו' לא אמרי' דין זה אלא לענין ע"ז, שהרי כדי להיות נחשב כמומר אם מחלל שבת, צריך להיות דוקא חילול שבת בפרהסיא. וא"כ, אפי' אם קיבל ההתראה בפני'י, הרי אי"ז נחשב בפרהסיא, שהרי אינו נעשה מומר אא"כ למעשה עושה העבירה (אולם ע"ש שהביא מרעק"א בשו"ע יו"ד סי' ד' דדייק מהבית יוסף דלא ס"ל כן, אלא דאפי' אם למעשה אינו עובר העבירה, מ"מ הקבלת התראה גרידא עושה אותו למומר), דאז נעשה מומר למפרע. וא"כ, לא שייך לומר בפרהסיא על קבלת ההתראה, דאין הרואים אותו בשעת מעשה יודעים אם יחלל שבת או לא, וכיון שאינם רואים החילול בשעת מעשה, אף אם למעשה יעבור העבירה, מ"מ לא שייך להחשב זה לחילול שבת בפרהסיא. וא"כ, דין זה של התיר עצמו וכו', לא שייך אלא לענין איסור ע"ז.**

(ח) **ובשוק לא יעשה כן, וכו'- ע' בראש יוסף שכ' דאם שוחט להדיא לתוך הגומא, הרי הוא עובר באיסור תורה דבוחוקיהם לא תלכו. ובבית ליכא איסור כלל, שהרי טעם יש בדבר, דלנקר חצרו הוא צריך. ורק בשוק, אם אינו שוחט להדיא לתוך הגומא, אז שייך האיסור דרבנן שלא יחקה הצדוקים.**

(ט) **מ"ש לתוך ימים דלא, דאמרי לשרא דימא קא שחיט- הק' הראש יוסף, מ"ש דנקט לשרא דימא ולא לים עצמו. וביאר דכיון דכל החשש במתני' הוא שמא הרואים יאמרו דשוחט לע"ז, א"כ אם יאמרו דתקרובת ע"ז לים מותרים בהנאה, הרי אי"ז אלא איסור דרבנן, דהים הוי מחובר, וא"כ אם גוזרין ע"ז יהי' גזירה לגזירה. אבל כיון שיש חשש דבאמת לשרא ימא שוחט, א"כ תקרובת זה הוי אסור מן התורה, וא"כ שפיר שייך לגזור**